

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. III. Corollarium præcedentis doctrinæ

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

stat in legibus usucapionis, & præscriptionis, quæ auferunt à vero domino quod suum est, illudque transferunt in dominium usucipientis; cum tamen sit juris naturalis, ut nullus propriis bonis ab altero spoliatur: Ergo juri naturali per positivum derogari potest.

68 Respondeo, negando Antecedens, nam per leges usucapionis & præscriptionis, non derogatur propriè legi naturali præcipienti quod nullus propriis bonis ab altero spoliatur, sed solum fit mutatio materiæ legi in ea subjectæ. Lex enim naturalis prohibet tantum ne retinetur alienum, domino rationabiliter invito: cum vero per leges usucapionis & præscriptionis transfertur dominium bonorum præscriptorum, dominus non est rationabiliter invitus; quia nimirum leges illæ institutæ sunt ad bonum commune tuendum & conservandum, ne scilicet rerum dominia diu incerta maneat, & ne lites interminabiles fiant, & supra numerum multiplicentur.

69 Objicies quintò contra secundam partem quartæ conclusionis: Præceptum negativum furri pertinet ad legem naturalem, cum ad eam omnia præcepta decalogi (excepto præcepto de sanctificatione sabbati) pertineant, ut articulo præcedenti ostensum est: Sed tale præceptum pati potest interpretationem per epikiam, & dici non obligare in eo casu in quo aliquis à domino invito aliquid accipit in extrema necessitate: Ergo interpretatio per epikiam locum habere potest in lege naturali.

70 Respondeo, concessâ Majori, negando Minorem, cum enim quis declarat per legem illam non suraberis, non esse prohibitum accipere aliquid ab alio, ad vitam in extrema necessitate sustentandam, hæc declaratio non pertinet ad epikiam, sed est simplex legis interpretatio; quia cum fit aliqua mutatio in objecto vel circumstantiis intrinsecis, propter quam actus desinit esse malus, tunc propriè loquendo non est epikia, cum non verteretur circa materiam à lege comprehensam, sed est declaratio materiæ legis.

§. III.

Corollarium præcedentis doctrinæ.]

71 **E**n nullo ex præceptis Decalogi dispensare posse, tum quia talia præcepta (ut supra ostendimus) ipsam intentionem legislatoris, scilicet Dei, continent; tum etiam quia id quod eis præcipitur est intrinsecè bonum, quale est dilectio Dei, & quod per ipsa prohibetur est intrinsecè malum, ut perjurium. Si tamen sit sermo de dispensatione improprie & late, ut se extendit ad immutationem quæ cessat legis materia, aut lex ipsa, variatione circumstantiarum, & subtractione conditionis requisitæ, Deum dispensare posse in præceptis secundæ tabulæ, non tamen primæ, quia quæ sunt contra præcepta primæ tabulæ, cum sint contra Deum, ita habent conjunctam malitiam, ut nec variatione alicujus circumstantiæ mutari possit materia sufficiens peccati; fieri enim nequit, ut quod est contra Deum, non sit inordinatum, illicitum, & malum, unde odium Dei, aut cultus idoli, nullâ circumstantiâ, potest fieri bene aut non malè; quæ verò sunt contra præcepta secundæ tabulæ, cum sint immediate contra proximum, contra quem aliquid potest fieri licitè autoritate divinâ, non ita habent

conjunctam malitiam, ut variatione alienius circumstantiæ mutari non possit materia sufficiens peccati; si enim Deus facilitatem alicui faciat occidendi hominem, illum absque peccato potest occidere.

Nec obstat adimpletionem voti pertinere ad præcepta primæ tabulæ, & in voto posse dispensari. Respondetur enim cum D. Thoma 2. 2. qu. 88. art. 10. ad 2. quod adimpletio voti, durante voti obligatione, est de lege naturali, & pertinet ad præcepta primæ tabulæ; per dispensationem autem voti, cessat ejus obligatio; sicque non relaxatur præceptum juris naturæ, nec in eo aliquo modo dispensatur; sicut nec quando dispensatur in lege humana, aliquo modo dispensatur in lege naturæ, & mandato divino, præcipiente ut legi humanæ obediatur; quia per dispensationem fit, ut lex humana, ejusque obligatio cesset in hoc casu. Verba S. Doctoris sunt: Sicut ex jure naturali, & præcepto divino, tenetur homo implere votum, ita etiam tenetur ex eisdem obedire superiorum legi vel mandato. Et tamen cum dispensatur in aliqua lege, non fit ut legi humanæ non obediatur, quod est contra legem naturæ, & mandatum divinum, sed fit, ut hoc quod erat lex non sit in hoc casu: ita etiam autoritate superioris dispensantis fit, ut hoc quod continebatur sub voto, non contineatur, in quantum determinatur in hoc casu, hoc non esse congruam materiam voti. Et ideo cum Prelatus Ecclesiæ dispensat in voto, non dispensat in præcepto juris naturalis vel divini, sed determinat id quod cadebat sub obligatione deliberationis humanæ, quæ non potuit omnia circumspicere.

DISPUTATIO IV.

De lege humana.

Ad quæstionem 95. D. Thoma.

Cum leges humanæ à naturali ut rivuli à fonte deriventur, merito S. Doctor, postquam egit de lege naturali, statim discessit de lege humana, circa quam plures ac celebres occurrunt difficultates & controversiæ, sequentibus articulis discutendæ, & resolvendæ.

ARTICULUS I.

An & quid sit lex humana, quibusve conditionibus & qualitatibus gaudeat?

Dico primò, præter legem naturalem & divinam, adhuc necessarias esse leges humanas. Ita D. Thomas hic art. 1. ubi legum humanarum necessitatem probat hoc discursu: Protervis & ad vitia pronis, qui verbis facile moveri non possunt, necessarium fuit, quod per vim & metum ab alio cohiberentur à malo, ut saltem sic male facere desisterent, & aliis quietam vitam redderent, & ipsi tandem per hujusmodi assuetudinem ad hoc perducerentur, quod voluntarie facerent quod prius metu implebant, & sic fierent virtuosissimi. Sed hæc cohibitio cogens metu peccat, fit per disciplinam legum humanarum, juxta illud Isidori lib. 5. Etymolog. cap. 20. quod

affert